

МОДЕЛІ ПОБУДОВИ ТА РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Цивілізаційні зміни в світі упродовж останнього двадцятиріччя, сучасна глобалізація комунікацій, бурхливе впровадження інформаційних технологій в усі сфери життя, докорінно змінили статус інформаційної складової в суспільстві та посилили її вплив на політичну, економічну, соціальну, психологічну та інші складові суспільства. Дані події зумовили швидкий перехід розвинених країн світу на побудову та розвиток нової моделі суспільства – інформаційної, що зумовило розробку та впровадження нормативно затверджених національних стратегій побудови інформаційного суспільства, спираючись на міжнародний досвід у даній сфері.

Аналізуючи зарубіжний досвід побудови та розвитку інформаційного суспільства можна зазначити, що сьогодні державна політика розвинених країн світу в сфері розвитку інформаційного суспільства визначається переважно не в масштабі окремої країни, а на транс'європейському та глобальному рівнях.

В основу національної політики європейських країн прописані загальні принципи побудови та розвитку інформаційного суспільства, розроблені на зустрічі Великої Сімки в лютому 1995 року в м. Брюссель, серед яких можна виділити: сприяння динамічній конкуренції в галузі розвитку інформаційно-телекомунікаційних технологій; заохочення приватних бізнес-структур у розвиток інформаційної інфраструктури; участь у розробці гнучкого, здатного до адаптації, законодавства у сфері інформатизації; забезпечення відкритого доступу до інформаційних мереж; сприяння налагодженню продуктивного діалогу між громадянським суспільством та приватним сектором із державними органами, шляхом надання електронного доступу до діяльності держави та можливості прийняття участі в державних рішеннях; наданню громадянам ефективних і доступних інформаційних послуг, шляхом впровадження електронного урядування; участь держави в обговоренні міжнародних проблем побудови глобального інформаційного суспільства. Аналіз національних планів інформатизації дозволяє виділити ключові фактори, що визначають відмінності між ними і основні проблеми реалізації даних планів та стратегій. До них можна віднести: макроекономічну політику держави в контексті формування інформаційного суспільства, особливості ідеології побудови інформаційного суспільства, специфіку законодавства, що забезпечує (або

гальмує) рух до інформаційного суспільства, характеристики національної культури та менталітету, що визначають розвиток інформаційного суспільства.

Спираючись на дані фактори можна умовно виділити наступні моделі управління інформаційним суспільством в світі:

— *західна модель* (країни Північної Європи, Франція, Німеччина, Велика Британія, Канада, США) визначає шлях, яким йдуть індустріально розвинуті країни світу, вміщує в собі англо-американську та європейську модель. Дана модель передбачає інтенсивний розвиток електронних комунікацій для встановлення політичних, економічних, соціальних та культурних зв'язків у суспільстві. Специфікою *англо-американської моделі* інформаційного суспільства є зведення до мінімуму функції держави, та збільшення до максимуму діяльності приватних осіб в сфері ІКТ. Американська ідея будівництва інформаційних супермагістралей та створення національної та глобальної інформаційної інфраструктури з метою посилення економічного розвитку країни, лежить сьогодні в основі всіх існуючих національних моделей розвитку інформаційного суспільства у світі. Роль державного управління в сфері розвитку і впровадженню ІКТ, в англо-американській моделі, дуже мала. Вплив законодавчої бази в сфері інформатизації на розвиток права інтелектуальної власності, набуває також виражених економічних наслідків. В свою чергу, *європейська модель* спрямована на розвиток стратегічних цілей в сфері європейської інтеграції, поєднанням державних інтересів і приватного та корпоративного бізнесу. Роль державних структур в сфері розвитку інформаційного суспільства стає вище над приватними. Європейське законодавство в галузі регулювання ринку праці, продуктів і послуг жорсткіше на відміну від американського та багато в чому гальмує розвиток інформаційного суспільства.

— *азіатська модель* (Японія, Південна Корея, Тайвань, Сінгапур, Гонконг) спрямована на пріоритетне створення та розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та впровадження їх на світову економічну арену. Одним з найважливіших факторів досягнення успіху країн даної моделі в розвитку інформаційного суспільства та вихід на передові позиції в світі є великі витрати на наукові дослідження та розробки і високий пріоритет техніки і технології в забезпеченні соціально-економічного розвитку країни. Характерною рисою азіатської моделі є збільшення ролі бізнесу у розвитку нових технологій і виробництві, при цьому роль держави - створювати сприятливі умови для діяльності в цій сфері та зменшувати ризик підприємців, активна участь у фінансуванні фундаментальних досліджень в сфері ІКТ

— *індійська модель* – головним пріоритетом побудови інформаційного суспільства є розвиток внутрішніх людських ресурсів, з обов'язковим урахуванням національних культурних традицій. Однією із

основних складових політики інформатизації в Індії можна виділити реформу телекомунікаційного сектору.

— *африканська модель* — характеризується відсутністю, в першу чергу, новітніх інформаційних технологій, а також в достатній мірі демократизації суспільства, що унеможливорює участь громадянського суспільства та приватного та корпоративного сектора в прийнятті державних рішень. Ці чинники і зумовлюють повільний розвиток інформаційного суспільства в африканських країнах. В країнах даної групи мова навіть і не йде про розвиток електронного урядування, масових комунікацій. Стратегія побудови інформаційного суспільства в африканському регіоні зводиться на сьогоднішній день до впровадження інформаційних технологій, приведення в цифрову форму архівного і бібліотечного фонду, розвиток ЗМІ для забезпечення достатнього рівня обізнаності громадськості.

Отже, процес глобальної інформатизації незворотній та з кожним роком набуває стрімкості, проте поки їм охоплені далеко не всі країни. Сьогодні можна вести вже мову про створення нової карти світу - інформаційної, яка відображає стан даної сфери в кожному його регіоні. Відповідно до неї, інтенсивність розвитку і використання нових ІКТ спостерігається, в першу чергу, в США, країнах ЄС та азійських країнах. У всіх інших місцях ці показники значно нижчі, а подекуди і зовсім сходять нанівець. Разом з тим навіть у цих розвинених країнах суспільство насправді ще вельми далеко від того, щоб повною мірою стати інформаційним, у багатьох сферах використовуються старі технології, комунікаційна інфраструктура має низький рівень.

УДК 354.42/.44

Кір'ян В. О., к.ю.н.,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Смірнова О. М., студентка,
Національна академія внутрішніх справ, м. Київ, Україна

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Активний розвиток інформаційних правовідносин, поєднаний з імплементацією людиноцентристської концепції, уможливили по-новому оцінити роль інформаційного суспільства у подальшій розбудові громадянського суспільства в Україні.

Дослідження чинного українського законодавства, а також вивчення міжнародно-правового досвіду регулювання суспільних відносин у сфері розвитку інформаційного суспільства свідчать про наявність системних